

George McGovern*: Bevezető John Holt: How Children Fail c. könyvéhez

november 30, 2013

(magyarul *Túlélés vagy tanulás?* címmel jelent meg 2023-ban az Oriold és társai kiadónál)

Az 1960-as és '70-es években barátságba kerültem John Holttal, amelynek alapja a gyerekek oktatásával kapcsolatos kölcsönös érdeklődésünk volt. Mielőtt politikussá lettem egy főiskolán történelemtanár voltam, de az oktatással kapcsolatos érdeklődésem jóval azelőtt kezdődött, hogy tanítani kezdtem volna.

Mindig szerencsésnek gondoltam magam azért, mert, hogy a dél-dakotai állami iskolákban nagyszerű tanáraink voltak. Ezek a tanárok – sokan közülük hajadonok, akiknek életének központjában tanulók és osztályuk álltak – voltak a legjobbak. Figyelték a gyerekeiket, aggódtak értük és dolgoztak velük. Magukkal tudták ragadni a gyerekeket, képzelőerejük volt, és szerették az oktatást és a gyerekek fejlesztését.

Éreztem, hogy John Holt is egy ilyen ember volt, akit lenyűgöztek a fiatal elmék és annak a szükségessége, hogy megmutassa a gyerekeknek a minket körülvevő gyönyörű világot. Meg volt győződve arról, hogy a gyerekek azért vallanak kudarcot, mert a társadalom, a család az iskola és a közösség nem tudja a gyerekeket okosan motiválni és oktatni.

Mint a kongresszus tagja, aki különleges érdeklődést mutat az oktatás kérdései iránt, leveleket váltottam John Holttal, amikor a '60-as évek közepén a „How Children Fail” első kiadása megjelent és megrázta az oktatás világát. Holt nagy hatással volt az oktatással kapcsolatos gondolkodásomra.

Valójában, amikor 1972-ben elnökjelölt voltam, ezt a könyvet az aktatászkámban magammal vittem a kampánykörutamra. Jól ismertem a művet, és mindaz, amit megértettem belőle, nagyban segített abban, hogy tartalmasan és önbizalommal tudtam az oktatási kérdésekről beszélni. Emlékszem, hogy merítettem John Holt bölcsességéből, amikor az egyik nagy kampánybeszédemet mondtam New Jersey-ben a Nemzeti Oktatási Szövetség nagygyűlése előtt.

Szomorú megjegyezni, hogy a gyerekek ma is kudarcot vallanak az amerikai iskolákban – talán még annál is nagyobb arányban, mint ezt akkor tették, amikor John Holt ezekről a dolgokról írt. Egy látogatás az ország bármely iskolájában megmutatja, hogy számos gyerek unatkozik, és nem mutat érdeklődést a tanított anyaggal kapcsolatban.

Fontos tudni, hogy mindaz, amiről Holt ír nem csupán a tanulók kis százalékát érinti. Ő azt látta bizonyítottan, hogy a legtöbb gyerek azért vall kudarcot, mert „fél, unatkozik, és össze van zavarodva”. Látjuk, hogy milliószám hullnak ki gyerekek, mielőtt elvégeznék a középiskolát. Ugyanakkor gyakran nem vesszük észre azt, amit John Holt észrevett, hogy „kudarcot vallanak, mert csak elenyésző töredékét sikerül kiaknázniuk annak a felmérhetetlen tanulási, megértési és alkotói kapacitásnak, amellyel születtek, s amelyet életük első 2-3 évében még maradéktalanul hasznosítottak”.

Amikor ilyen nagy tömegben fordulnak elő hibák, azt nem lehet kizárólagosan a tanárok számlájára írni. Ezek a hibák érintik az otthonokat, a szomszédságot és az egész közösséget. A legjobb tanárok sem tudják az otthonok és a közösség „bukásait” egészében ellensúlyozni.

John Holt a mostani, bővített kiadásban újabb érvekkel és tapasztalatokkal támasztja alá azt az álláspontját, mely szerint fel kellene hagynunk azzal a gyakorlattal, hogy a gyerekeket unalmas feladatok elvégzésére kényszerítjük anélkül, hogy figyelembe vennénk érdeklődésüket és

kíváncsiságukat. Az iskola még a legjobb esetben is csak az emberi tudás és tapasztalat kicsiny szeletét tudja közvetíteni. Nem veszünk semmit, és nagyon sokat nyerhetünk akkor, ha arra biztatjuk a gyerekeket, hogy kövessék saját kíváncsiságukat az élettel kapcsolatban, és építsenek saját kíváncsiságukra. Ha egy fiú megpróbál egy tudományról szóló könyvet olvasni, mert az felkeltette a érdeklődését, nem szabad, a tanárnak ezért leszidnia, és nevetségessé tennie, hogy inkább egy történelmi leckét próbáljon a fejébe tölteni.

A szerző meggyőződése szerint a gyerekek legalapvetőbb szükséglete az, hogy olyan felnőttek társaságában legyenek, akik hajlandók és képesek az egyes gyereket meghallgatni, aki feltárja a felnőtt előtt és megvitatja vele az elgondolásait, reményeit, aggodalmait és félelmeit. Túlzottan sok az olyan tanár, aki nem szereti a gyerekeket, aki bizalmatlan velük és fél egy őszinte, szabad beszélgetéstől a diákjaival. Túlzottan sok tanár csak akkor érzi magát biztonságban, ha unalmasan és rutinból végzi munkáját, amely nem veszi figyelembe a gyerekek érdeklődését és kérdéseit.

„Önmagában egyik tantárgy tanulása sem ér többet a másiknál. A tanulás attól válhat értékesé, hogy szívvel-lélekkel csináljuk. Amit a gyerekek az iskolában tanulás címszó alatt művelnek, ha ugyan művelnek egyáltalában valami ilyesmit, az nem más, mint üres szavak bemagolása, hogy aztán azokat a tanár felszólítására visszaöklendezhessék. Tökéletes időpocsékolás, s ráadásul a mi segítségünkkel folyik. Hiszen ez a tudás átmeneti, nem fontos, haszontalan. Ezzel szemben az a gyerek, aki természetesen, saját érdeklődését követve tanul, szükséglete és kívánsága szerint folyamatosan kiegészítheti valóságmodelljét, s közben a számára fölöslegeset félelem és büntudat nélkül visszautasítja – az valóban gyarapodik tudásban, a tanulás szeretetében és képességében.”

John Holtnek ezek a meggyőződései adják ennek a könyvnek a központi gondolatát, és ezért érdemes alapos olvasásra és megfontolásra ma is. A szerző merészségét és a gyerekekben

való hitét mutatja meg a következő bekezdés, melyben összegzi egy élet tapasztalatait, melyet a gyerekek és tanárok megfigyelésével és a velük való munkával töltött:

Iskoláinkban soha nem lesz valódi tanulás addig, amíg azt gondoljuk, hogy a mi kötelességünk és jogunk megmondani, mit tanuljanak a gyerekek. Soha sem tudhatjuk pontosan, hogy a tudás és a megértés mely darabjára van a leginkább szükségük, melyik fogja a legjobban segíteni és továbbfejleszteni a valóságképüket. Ezt kizárólag ők tudhatják. Lehet, hogy egy diákunk nem épp a legjobban dönt, de akkor is százszor jobban csinálja, mint mi.) nálunk még akkor is ezerszer jobban választ.) A legtöbb, amit tehetünk; hogy. segíteni próbálunk, és nagyjából elmondjuk, hogy mit hol talál, s hogyan érheti el. Neki magának kell aztán kiválasztania, hogy mit akar, és mit nem akar megtanulni.

Washington, D.C. 1988

* George McGovern a demokrata párt elnökjelöltje volt az 1972-es USA elnökválasztása során.

Fordította: Fóti Péter

Kapcsolódó oldalak:

- John Holt írásai
- George Dennison írásai
- John Taylor Gatto: Az iskola ellen
- Frank Smith: A tanulás és felejtés könyve

